

עד שירצה את חברו

תלמידים יקרים! לקראת יום הכפורים חכנו מדרכנו לצרכי שעה, והבאנו כאן ספור עם למוד ומוסר השכל עצום על חובת הזהירות בכבוד חבר, ועל הצרכי בפיוס. כמובן שהשמות והפרטים שנו כן שאי אפשר להבין במי המדבר.

נפתחו והתחילו להזיל נחלי דמעות, "יענקי! אני זוכר היטב את אותה שנה שישנו בחדר אחד, זכורים לי התעלולים שעוללתי לך, והנה נענשתי היטב מן השמים - עד היום אני יושב ומצפה לזיווגי". יענקי נראה מהרהר וכעבר רגע פתח את פיו: "גם לי זכור היטב אותה שנה מרה כלענה, פצעי הנפש עדין פתוחים ולא הגליו עד היום. אני זוכר את כל הלצנות שעשיתם עלי, את הבחורים שהתרחקו ממני, את הלעג וקלס שנעשיתי אף בפני הבחורים הצעירים של שעור א'".

שתיקה כבדה שררה בחדר ויענקי המשיך את ספורו: "יום אחד החלטתי שאין זה תכלית יותר, ולקחתי על עצמי עבודה קשה לעבד על עצמי להיות מסדר, ובכך לבטל את הסבה ללעג שעושים ממני. יומים הצלחתי לעמוד בזה, אמנם היה זה לי עבדת פרך, שעות לקח לסדר את חפצי, אף בסופו של דבר היה סדר. אף ויהי ביום השלישי להיות הבקר" - וכאן נפתחו מעינות עיניו של יענקי שעד עתה הצליח להתאפק "וקמתי בבקר ולא מצאתי את אחד ממגעלי, אני הייתי בטוח ששמתים בליה מסדר ליד מטתי, אף כנראה שאני זוכר טוב, וכאן נשבר לבי וחשבתי 'לאחר כל העמל והיגיעה שוב אני מצליח'. לא אוכל לתאר בפניכם את ההרגשות הקשות שעברו באותה שעה בלבי, אף זה עוד היה כלום לעמת מה שעברתי אחר כך".

"לאחר שמצאתי את הנעל עליתי להיכל הישיבה, כמובן שהגעתי באחר רציני והמשגיח נזף בי קשות, אף כשהגעתי למקומי וראיתי את שניכם מתגלגלים מצחק ומתלוצצים עם שכניכם, אז הבנתי בדיק מה קרה, זה לא היה השלימול שלי, אלא יד מרשעת עמדה מאחורי הדברים, את זה כבר לא יכלתי לסבל ויצאתי מחוץ לישיבה ומצאתי לי פנה נסתרת שם פרצו דמעותי ששפכתי כמים". יענקי השתתק, שום רחש לא נשמע בחדר רק קול בכי תמרורים של שלשה אנשים...

משנרגעו מעט המשיך יענקי לספר: "סימתי אף שהוא את השנה בישיבה ועברתי לישיבה גדולה, מלחיות עם סדר התאשתי כבר, ופזר וני והשלימולות רק גברו והלכו ונעשו גרועים יותר. אף ה' ראה בעיני וזמן אותי עם חבר לחדר בעל לב זהב שהיה... בדיק הפוך ממה שהייתם אתם. תמיד הייתה לו מלה טובה להגיד, והוא הצליח - לאחר מאמצים לא קלים - לשכנע אותי שאני פן יכול להיות מסדר, רק בזכותו הגעתי למה שהגעתי היום. אף עם כל כבודי לבי עדין שותת דם על מה שעברתי אז".

שמעון נטל את רשות הדבור: "כיום שאתה עוסק ביעוץ חנוכי, בנדיא אתה יודע שלא מתוך רשעות לשמה עשיתי זאת, אמנם אכזריות רבה הייתה בנו, אף עשיתי זאת מתוך מעשה נעורות שונות. דמעותיך ששפכת עלו למעלה דרך השערים שלא ננעלו ועשו את שלהם. חיים מרים עובדים על ראובן ועלי ובנידך המפתח שיאמר הקב"ה די לצרותינו, בדמעות אנו מתחננים לפניך, אגא! סלח נא! מחל נא! אנו מתחזרים בלב שלם על מה שעשיתי".

לאחר דברי רצוי ופיוס של ראובן ושמעון מחל יענקי בלב שלם, והם נפרדו מתוך אחוה ורעות בלב צח ונקי.

בתחלת חדש חשון בא ראובן בברית הארוסין, וגם אצל שמעון נשמו בשורות טובות ומסכת היסורים נשלמה.

בשלהם בהיכל הישיבה, חברים לשלחן חדר האכל וכו', לפתע קפץ ראובן כנשוף נחש: "יענקי!!!" - זעק בקול שהבריה את חתולי הרחוב.

יענקי זה ישן אתם בחדר אחד כשלמדו בשעור ג' בישיבה קטנה, מטבעו היה בחור מפור שבכל יום היה צריך להקריב כמה שעות עבור חפושים, פעם המנצח של המקנה, פעם את הבגדים הנקיים שהביא מהבית, את השעון המעורר (שלא הצליח לעורר אותו אף פעם), את הנעלים וכו' וכו'. עם כל זאת הצליח יענקי להיות בחור די טוב, כשרונות ברוכים היו לו ותפס מהר את דברי המגיד שעור, ולמרות שלא תמיד מצא את הגמרא שלו, הצליח להוציא ציונים די טובים בבחינות. גם עם החברים הצליח להסתדר, היו קבוצה קטנה של רעים שהיה יכול לשוחח אתם, ולהעביר את זמני ההפסקות.

כל זאת היה עד שעור ג', אף מאז התחיל מצבו יענקי לרדת מטה מטה, בזכות שני שכנים לחדר - הלא הם ראובן ושמעון - שפשוט עשוהו ללעג וקלס בישיבה. בכל בקר בעת אכילת הפת שחרית ספרו ספורים מענינים על שלימולותו של יענקי, ולא פעם הלבנו פניו כשעשו ברכים לצנות על חשבונם. לאט לאט אבד את מעט החברים שהיו לו, שזה גרר ירידה בלמודים.

משהזכיר שמעון שם זה, שוב לא היה צורך להרחיב את הדבורים, שניהם ידעו במה המדבר, וכעת ששניהם התבגרו ומשוות הנעורים חלפה מהם הבינו היטב מה הם גרמו לו. "איה נשכח ממני שם זה?" - שאל ראובן את עצמו בקול, "אין זאת אלא כיון שלא עשיתי אף פעם חשבון הנפש אמתי על ענין בין אדם לחברו, והנה רק התחלנו לערוך חשבון הנפש רציני, ומיד נתקנים בנו הבא לטהר מסייעים אתו".

מיד עברו השנים לקיים הלכה למעשה, התחילו לבקר ברורים אחר ברורים היכן נמצא יענקי כיום, עד שהצליחו לעלות שפיוס הוא יושב באחד מערי הספר. הם השיגו את מספר הטלפון שלו והתקשרו, לטלפון ענתה אשה והם בקשו לשוחח אתו, ענתה האשה שהיא רק מזכירה ואם הם רוצים הם יכולים להזמין פגישה לאמצע חדש חשון. השנים נדהמו ממה ששמעו "זה לא יכול להיות שזה אותו יענקי, כנראה הגענו בטעות לאדם אחר", הם התחילו שוב במסכת ברורים, והתברר שיענקי - אז הרב פ. כפי שנקרא כיום - הוא מהיעצים החשובים בעניני חנוך וכדי לקבל אצלו תור, צריך להזמין חדש מראש. השנים התקשרו שוב למזכירה ואמרו שמדבר בענין חשוב ונחוץ ביותר, ושתשאל את הרב פ. אם אפשר להפגש קדם יום הכפורים. לאחר כמה רגעים צלצל הטלפון אצלם, על הקו היה הרב יעקב פ. כבבדו ובצעמו וישאל אותם במה הענין. אמרו לו שמדברים כאן ראובן ושמעון חבריו מהישיבה קטנה והם רוצים לדבר עמו על ענין שאינו סובל דחוי, הם חכו למענה אף מעבר לשמע קול דממה דקה. לאחר שהתקשרו שוב ענתה להם המזכירה ואמרה להם שהם יכולים לבא בעוד שעתים.

השנים הגיעו לעירו של יענקי, ובאו אל משרדו על פי הכתבת שנמסרה להם, המזכירה סמנה להם לחכות בחדר ההמתנה עד שיצאו אלו שבפנים, לאחר כמה דקות יצאו משם זוג הורים עם ילדם והם נתבקשו להקנס.

משהתישבו התחיל ראובן לדבר וארבות עיניו

ראובן כבר אינו בחור צעיר, ידידיו מן העבר שלמדו אתו בישיבה כבר מגדלים ילדים בוגרים שחלקם מתקרבים כבר לבר מצוה, אבל בראובן נתקיימה המאמר "זקן וישב בישיבה", עדין לא זכה להקים בית נאמן בישראל. שנה ועוד שנה עוברת, ראובן מנסה לעשות חשבון נפשו מדוע נשתנה הוא משאר הבחורים שנגזר עליו כך, אף היצר סמא את עיניו ולא נתן לו להתבונן באמת בענינים שבין אדם לחברו, ולפיס את מי שצריך.

שנה אחת בעשרת ימי תשובה נסע ראובן למקומות הקדושים להתפלל בלב נשבר על מצבו, בהיותו במירון צדו עיניו דמות מוכרת, לאחר מאמץ קל נזכר הלא זהו שמעון - ידיד נעורים שלמד אתו בישיבה קטנה, שמאז שעלו לישיבה גדולה נפרדו דרכיהם ולא ראו איש את רעהו. ראובן ראה אותו אומר תהלים בבכיות ודמעות, והמתין עד שסיים אז נגש אליו ללחץ את ידו בברכת שלום עליכם.

הם שוחחו מעט על דא ועל הא, העלו מעט זכרונות מן העבר, עד שהגיעו לדבר על ההנה, מה נהם שמעון לשמוע כי ראובן עדין בחור הוא, "שמעו!" אמר שמעון, "אנו צריכים להקדיש שעה מועטת לשיחה רצינית, היש לך זמן?" שאל, "בנדיא יש לי זמן וכי יש לי אשה וילדים הממתינים לי?" השיב ראובן בכאב. יצאו השנים החוצה והתישבו בפנה שקטה בכפר מירון, ושמעון התחיל לדבר:

"שמע ראובן! אני חושב שאנו חייבים לנסות ביחד לעשות חשבון נפש, כי גם מצבי אינו משפר, צרה רודפת צרה" מספר שמעון כשניצוצי דמעות עולים בעיניו "בני בכורי נולד חולה וחדשים ארפים שהה בבית חולים. כמה שבועות לאחר שהבריא סוף סוף הילד ושב הביתה, חילתי אני והייתי צריך לשהות בבית חולים. לאחר תקופה קצרה אבדתי את פרנסתי, וקד מכה אחר מכה, צרה קטנה רודפת צרה גדולה, לפי החשבון מאז נשואי לא עבר שנה שלא עברתי בה שנים שלושה מקרים. נסיתי לעשות חשבון הנפש, אף משום מה לא מצאתי דבר מיוחד, כבר פיסתי מגיד שעור שלמדתי אצלם, וחברים שהיה לי חשד שמא פגעתי בהם, אף עדין לא באתי אל המנוחה וכעת בתי חולה במחלה קשה שנמשך כבר חדשים, והרופאים עדין יודעים מה היא המחלה".

"כעת" סים שמעון את דבריו "שבהשגחה פרטית נפגשנו, ושנינו נמצאים בצרה, אולי יתקיים בנו 'איש את רעהו יעזרו' וזכות רשע" תעמד לנו שנוכל יחד למצוא את הטעון תקון".

שניהם ישבו מהרהרים כמה דקות, לבסוף אמר שמעון: "הבה נעלה שמות של חברים שלמדו אתנו בשעור אולי נגיע בסופו של דבר למצוא מאן דהוא שנפגע על ידי אחד מאתנו, או על ידי שנינו". ראובן שמע את הדברים, וברגע של פתיחת הלב של עשרת ימי תשובה ובהשראת הספורים של שמעון אמר: "האמת היא שגם אני חשבתי מפעם לפעם שמא עלי לפיס מאן דהוא, אף תמיד הצליח היצר להסיח דעתי ממחשבה זו, תמיד נסיתי לברר מזה ולחפש ענינים של בין אדם למקום שעלי לתקן, שמטבע הדברים זה קל יותר מאשר לבקש סליחה מאיזה חבר נשכח, אף כעת שנזדמנו שנינו לפגוש אחד, וזמן הוא שהרהורי תשובה אמתיים פוקדים כל יהודי, הנני מוכן ומזמן לעשות חשבון נפש אמתי".

התחילו שניהם להעלות שמות, החברים שתישבו